

COVID-19

Информация за пограничните работници и командированите работници

30 март 2020¹
#coronavirus

Информация на вниманието на пограничните работници и командированите работници, засегнати от наложените от редица държави — членки на ЕС, ограничения на свободното движение на лица в резултат на COVID-19

Пограничен работник ли сте? Вие сте пограничен работник, ако работите в държава членка, която е различна от Вашата държава членка на пребиваване (което означава, че отивате да работите в една държава и се връщате редовно в държавата, в която пребивавате). В случай на безработица по отношение на пограничните работници, които по принцип не се връщат на мястото си на пребиваване поне един път седмично, се прилагат различни правила за обезщетения за безработица.

Командирован работник ли сте? Вие сте командирован работник, ако сте изпратен/а временно от Вашия работодател, намиращ се в една държава членка, да работите в друга държава членка, за да извършите услуга. За целите на Вашето социалноосигурително покритие се считате за командирован работник, в случай че сте изпратен/а от Вашия работодател да извършите някаква дейност, свързана с работа, в друга държава членка от името на Вашия работодател, или също така ако сте самостоятелно заето лице и сте отишли в чужбина с цел осъществяване на подобна дейност като тази, която обикновено извършвате във Вашата държава членка на произход.

Целта на настоящия документ е да Ви информира за общите правила, приложими към Вашия трудов договор, и потенциалните мерки, които може да се наложи да предприемете по отношение на Вашето здравноосигурително и социалноосигурително покритие. Документът не представлява правно обвързваща информация по отношение на Вашето конкретно положение.

Настоящият документ не се отнася за граждани на ЕС, които живеят и работят в държава членка, на която не са граждани². Тези граждани на ЕС имат право на същото третиране като гражданите на съответната държава членка във всяко отношение. Във връзка с това прочетете неотдавнашните Насоки за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги³.

1. Службите на Комисията непрекъснато наблюдават развитието на ситуацията и своевременно преценяват дали ще бъде необходима допълнителна информация. Настоящият документ ще бъде актуализиран редовно с цел да се вземе под внимание случващото се в реално време.

2. Към такива работници в ЕС се прилагат гаранциите съгласно Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77).

3. C(2020) 1753 final.

По-специално държавите членки не трябва да отказват влизане на граждани на ЕС, пребиваващи на тяхна територия. Те могат да подлежат на същите ограничения на техните права като местните граждани (включително тяхното право да се движат в рамките на държавата членка или да я напускат). Също така държавите членки могат да предприемат подходящи мерки, като например да изискат от гражданите на ЕС да си наложат самоизолация или други подобни мерки, при условие че налагат същите изисквания на своите граждани. Също така се припомня, че в Съобщението на Комисията относно прилагането на зелените ленти за преминаване, предвидени в Насоките за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги, се съдържат специални мерки по отношение на транспортните работници⁴.

В Насоките относно упражняването на свободното движение на работници се представят мерки, които държавите членки следва да предприемат, за да гарантират, че мобилните работници, по-специално работниците, упражняващи критични професии, свързани с борбата с пандемията от коронавирус, могат да достигнат работните си места⁵.

Комисията призовава държавите членки да установят конкретни необременяващи и бързи процедури за преминаване на границите, за да осигурят безпроблемно преминаване, и приканва държавите членки да предприемат конкретни мерки, чрез които да се гарантира координиран подход на равнище ЕС.

Някои държави въвеждат административни разпоредби и насоки за своите публични органи с цел процедурите в областта на социалната сигурност да бъдат опростени в полза на мобилните работници⁶. Комисията насърчава тази практика и заедно с държавите членки ще идентифицира най-добрите практики, които могат да бъдат приложени и в други държави членки.

АКО СТЕ ПОГРАНИЧЕН РАБОТНИК

Съгласно *Насоките за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги и Насоките относно упражняването на свободното движение на работници по време на епидемичния взрив от COVID-19* държавите членки не следва да възпрепятстват преминаването на погранични и сезонни работници и следва да въведат специални необременяващи и бързи процедури, за да се осигури безпроблемното преминаване на такива работници.

Ако сте пограничен работник, който е засегнат от ограниченията, наложени от държавата членка на Вашата трудова заетост в резултат на пандемията от COVID-19, по-долу можете да намерите информация във връзка с условията на заетост и социалноосигурителното покритие през този период.

Кое е приложимото законодателство по отношение на Вашия договор?

Съгласно правото на ЕС (член 8 от Регламент (ЕО) № 593/2008 относно приложимото право към договорни задължения) законодателството, приложимо към индивидуални трудови договори, обикновено е правото на държавата членка, в която обичайно се извършва работата. С други думи, ако поради ограничения на излизането или влизането Вие, като пограничен работник, не можете да изпълнявате задълженията си съгласно трудовия договор, законодателството на държавата членка, в която обичайно работите, ще определи правните последици от невъзможността за работа. Съгласно член 7 от Регламент (ЕС) № 492/2011 относно свободното движение на работници в Съюза следва да имате право на същите социални и данъчни предимства, предоставени от

4. https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/2020-03-23-communication-green-lanes_en.pdf

5. C(2020) 2051 final

6. Вж. например:

Белгия: https://www.international.socialsecurity.be/working_in_belgium/en/archives.html

Франция: <https://travail-emploi.gouv.fr/actualites/presse/communiqués-de-presse/article/covid-19-situation-des-travailleurs-frontaliers>

Германия: <https://www.bmas.de/DE/Presse/Meldungen/2020/corona-virus-arbeitsrechtliche-auswirkungen.html>

Нидерландия: <https://pers.svb.nl/coronavirus-en-wonen-of-werken-over-de-grens-de-sociale-verzekering-verandert-niet/>

държавата членка, в която работите, както предимствата, предоставени на работниците — местни граждани, чиито права на движение са ограничени.

Ако сте пограничен работник, който не може да отиде на работа в другата държава членка, и се налага да работите дистанционно от Вашата държава членка, това означава ли, че ставате командирован работник?

Не. Няма да бъдете считан/а за командирован работник съгласно Директивите относно командироването на работници⁷. Това означава, че основните условия на заетост във Вашата държава членка няма да станат приложими за Вас, тъй като не е налице предоставяне на услуги/получател на услуги във Вашата държава членка. Вашият трудов договор ще продължава да се урежда от законодателството на Вашата държава членка на заетост както преди, освен ако не сте се споразумели с Вашия работодател за друго. Това на практика означава, че не е необходимо да подавате някакво конкретно искане или формуляр по отношение на това. Съгласно член 45 от ДФЕС и член 7 от Регламент (ЕС) № 492/2011 относно свободното движение на работници в Съюза следва да имате право на същите социални и данъчни предимства, предоставени от държавата членка, в която работите, както предимствата, предоставени на работниците — местни граждани, чиито права на движение са ограничени. Що се отнася до случаите на частична безработица, пограничните работници се ползват от същите права като работниците — местни жители и граждани⁸. Имайте също предвид, че някои държави вече са се споразумели помежду си и са въвели съответните административни разпоредби, с които се потвърждава, че дистанционната работа не променя определянето на компетентната държава⁹.

Ако сте пограничен или сезонен работник и станете напълно безработен през този период

Ако сте **пограничен работник** и през този период станете напълно безработен, следва да се свържете с институцията за осигуряване при безработица във Вашата държава членка на пребиваване. Ще имате право на обезщетения за безработица от държавата членка на пребиваване при същите условия като безработните лица в тази държава членка и следва да сте на разположение на службата по заетостта в държавата членка на пребиваване. Ако сте пограничен работник, който по принцип не се връща на мястото си на пребиваване поне веднъж седмично, можете да търсите работа в държавата членка на пребиваване, или в държавата членка на последната заетост. Следва да се свържете с институцията за осигуряване при безработица в държавата членка, в която решите да търсите работа. Ще имате право на обезщетения за безработица от тази държава членка при същите условия като безработните лица в тази държава членка и следва да сте на разположение на службата по заетостта в тази държава членка.

Ако сте **сезонен работник** и през този период станете напълно безработен¹⁰, следва да се свържете с институцията за осигуряване при безработица в държавата членка, в която сте осигурен/а. Ако освен това обичайно извършвате дейност и в държавата членка на пребиваване, това следва да бъде държавата членка, в която сте осигурен/а. В този случай ще имате право на обезщетение за безработица от държавата членка на пребиваване при същите условия като безработните лица в тази държава членка и следва да сте на разположение на службата по заетостта в държавата членка на пребиваване.

Кое законодателство за социална сигурност се прилага по отношение на Вас с оглед на националните

7. Директива 96/71/ЕО <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A31996L0071> и

Директива 2014/67/ЕС <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1584454887016&uri=CELEX:32014L0067>

8. По силата на член 45 от ДФЕС и член 7 от Регламент (ЕС) № 492/2011.

9. Например Белгия, Франция, Германия и Нидерландия издадоха насоки. В бележка под линия 6 по-горе са посочени референтни материали.

10. Това означава, че ставате безработен както в държавата членка на сезонната заетост, така и във Вашата държава членка на пребиваване.

ограничения за преминаване на границите и препоръките за дистанционна работа поради пандемията от COVID-19?

В настоящия сценарий продължават да се прилагат европейските правила относно координацията на системите за социална сигурност. Правилата обаче предлагат известна гъвкавост за работниците, които желаят да останат осигурени в държавата членка, в която са били осигурявани преди избухването на пандемията от COVID-19. В зависимост от положението, в което се намират работниците, могат да се прилагат следните сценарии и решения:

Ако сте пограничен работник, който работи изключително в държава членка, различна от държавата членка на пребиваване

Понастоящем сте осигуряван/а в държавата членка на заетост. Ако сега не сте в състояние да работите в обичайната държава членка на заетост и за определен период трябва да работите от дома си, по принцип тази ситуация не следва да води до промяна на приложимото законодателство по отношение на Вашето социалноосигурително покритие, тъй като тази ситуация е временна. Ще продължавате да имате право на всички социалноосигурителни обезщетения от държавата членка на заетост.

АКО СТЕ РАБОТНИК, КОЙТО ИЗВЪРШВА ДЕЙНОСТ В ДВЕ ИЛИ ПОВЕЧЕ ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ

Ако работите както в държавата членка на заетост, така и в държавата членка на пребиваване и сте осигурен/а в държавата членка на заетост, тъй като Вашата дейност в държавата членка на пребиваване не е значителна (под 25 % от работното Ви време)

Понастоящем сте осигуряван/а в държавата членка на заетост. Дейността във Вашата държава членка на пребиваване сега ще се увеличи и може да стане значителна (т.е. над 25 % от Вашето работно време за период от 12 месеца). В този случай законодателството във Вашата държава членка на пребиваване може да стане приложимо съгласно член 13 от Регламент (ЕО) № 883/2004 само ако средното работно време за период от 12 месеца надвишава 25 % от Вашето общо работно време във всички държави членки. Следователно фактът, че през следващите няколко седмици ще извършвате значителна дейност във Вашата държава членка на пребиваване, не следва да оказва влияние върху Вашето социалноосигурително положение. Би следвало вече да притежавате преносим документ (ПД) А1, издаден съгласно член 13 от Регламент (ЕО) № 883/2004 от компетентната институция в държавата членка на заетост.

Ако сте работник, който работи както в държавата членка на заетост, така и в държавата членка на пребиваване, и сте осигурен/а във Вашата държава членка на пребиваване, тъй като понастоящем дейността Ви в държавата членка на пребиваване вече е значителна (над 25 % от Вашето работно време)

Понастоящем сте осигуряван/а в държавата членка на пребиваване. Би следвало вече да притежавате ПД А1, издаден съгласно член 13 от Регламент (ЕО) № 883/2004 от компетентната институция в държавата членка на пребиваване. Ограниченията на границите и дистанционната работа не следва да оказват влияние върху Вашето социалноосигурително покритие.

Какво се случва, ако горепосочените сценарии не са приложими за Вашия случай и в резултат на пандемията от COVID-19 може да се окажете с променена държава членка на социално осигуряване?

Ако Вашето положение не се покрива от горепосочените сценарии и това може да доведе до промяна във Вашата държава на социално осигуряване, може да поискате от работодателя си да подаде искане до компетентния орган на държавата членка, чието законодателство желае да продължи да се прилага, да

продължите да подлежите на нейното законодателство. Работодателят следва да обоснове, че това искане да продължите да бъдете осигуряван/а в държавата членка, в която понастоящем имате покритие, е във Вашия най-добър интерес¹¹.

Какво се случва, ако се разболея, докато все още работя в държавата членка на заетост или докато работя дистанционно от моята държава членка на пребиваване?

Ако работите в една държава от ЕС, а живеете в друга, имате право на медицинско обслужване и в двете държави.

Най-вероятно вече сте регистриран/а в държавата, където работите, и сте получили формуляр S1 от Вашия орган за здравно осигуряване (ако това все още не е направено, следва да се регистрирате, да поискате такъв формуляр и да го подадете в който и да е орган за здравно осигуряване в държавата, в която живеете). Този формуляр Ви дава право на здравно обслужване в държавата, в която живеете, при същите условия като местните граждани, които се осигуряват в тази държава.

Информация относно ПД А1 и националните точки за контакт

За повече информация относно ПД А1 посетете:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11366&langId=bg>

За подробности относно институцията за социално осигуряване, отговорна за издаването на ПД А1, посетете:

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/social-security-forms/contact_points_pd_a1.pdf

АКО СТЕ КОМАНДИРОВАН РАБОТНИК

Трябва ли да спазвате правилата на приемащата държава членка по отношение на работата?

Ако сте в държавата членка, в която Вашият работодател Ви е изпратил да предоставите услугите („приемащата държава членка“), и ще продължите да работите там, по отношение на основните условия на заетост (минимална работна заплата, максимално работно време и минимално време за почивка, правила относно здравето, безопасността и хигиената на работното място и т.н.) ще продължи да се прилага законодателството на приемащата държава членка. В случай че не е позволено да отидете на работното място поради ограничения, свързани с COVID-19, трябва да спазвате правилата на приемащата държава членка. Ще продължите обаче да имате право на социалноосигурителни обезщетения от държавата членка, в която плащате социалноосигурителни вноски, а не от приемащата държава членка.

Кое законодателство за социална сигурност се прилага по отношение на Вас с оглед на националните ограничения за преминаване на границите и препоръките за дистанционна работа поради пандемията от COVID-19?

Ако сте командирован работник и Вашата дейност е започнала преди избухването на пандемията от COVID-19

Ако сте командирован работник и Вашата дейност в другата държава членка е започнала преди избухването на пандемията от COVID-19, не следва да бъдете засегнат/а от каквито и да е национални ограничения за преминаване на границите, ако вече сте физически в държавата членка, в която сте били командирован/а. Следва да продължите периода на командироване, както е посочено в ПД А1, и ще продължите да бъдете

11. За повече информация относно възможното използване на споразумения за изключения вж. също част 2 от Насоките относно упражняването на свободното движение на работници.

осигурен/а в държавата членка, в която е установен Вашият работодател или в която обичайно сте осигурен/а като самостоятелно заето лице

Ако сте командирован работник и Вашата дейност е започнала преди избухването на пандемията от COVID-19, но се преместите в друга държава членка, например през почивни дни

Ако сте командирован работник и Вашата дейност е започнала преди избухването на пандемията от COVID-19, може все пак да бъдете засегнат/а, ако напуснете държавата членка, в която сте командирован/а, и искате да влезете отново на по-късен етап. Такъв е случаят, ако Вашата дейност се извършва в държава членка, която налага национални ограничения за влизането на лица, идващи от друга държава или от определени засегнати региони. Поради това, преди да излезете от държавата членка, в която сте командирован/а, следва да проверите при съответните органи дали ще Ви бъде предоставен достъп при връщането Ви. Ако Ви бъде отказано влизане и поради това не може да продължите периода на командироване, Вашият работодател следва да се свърже за допълнителни инструкции с компетентната институция, която е издала ПД А1.

Ако сте командирован работник и Вашата дейност е била планирана след началото на пандемията от COVID-19

Ако сте командирован работник и е било планирано Вашата дейност да започне в другата държава членка след избухването на пандемията, започването на Вашия период на командироване може да бъде забавено поради национални ограничения за влизане в някои държави членки. В този случай Вашият работодател или Вие като самостоятелно заето лице следва да се свържете за допълнителни инструкции с компетентната институция в държавата членка, която е издала ПД А1.

Ако сте сезонен работник и е било планирано Вашата дейност да започне по време на пандемията от COVID-19 и след нейното избухване

Ако сте сезонен работник и е било планирано Вашата дейност в държавата членка, в която се извършва сезонната работа, да започне по време на пандемията от COVID-19 или след нейното избухване, започването на Вашия сезонен период на заетост може да бъде забавено поради национални ограничения за влизане в някои държави членки. В този случай следва да се свържете за допълнителни инструкции с Вашия работодател в държавата членка на сезонната заетост.¹²

Ограничения на свободното движение, наложени от държавата членка в контекста на настоящата криза с COVID-19

Съгласно член 45, параграф 3 от ДФЕС и Директива 2004/38/ЕО могат да бъдат въведени ограничения върху правото на свободното движение на работници въз основа на съображения, свързани с общественения ред или вътрешната сигурност, включително в случай на риск, произтичащ от заразна болест. Обосновката на ограниченията обаче трябва да се тълкува тясно¹³ и ограниченията трябва да бъдат необходими, пропорционални и да се основават на обективни и недискриминационни критерии.

Имате въпроси за ЕС? Europe Direct може да Ви помогне: europa.eu/european-union/contact_bg

12. За повече информация относно сезонните работници вж. също част 3 от Насоките относно упражняването на свободното движение на работници.

13. Във връзка с това вж. също съединени дела 115/81 и 116/81 Adoui and Cornuaille, EU:C:1982:183.

© Европейски съюз, 2020 г.

Повторното използване на този документ е разрешено, при условие че се посочва неговият автор и се обозначат евентуалните промени в него (Creative Commons Attribution 4.0 International license). За използването или възпроизвеждането на елементи, които не са собственост на ЕС, може да е нужно да се поиска разрешение директно от носителите на права.

Всички изображения © Европейски съюз, освен ако не е посочено друго. Икони © Flaticon — всички права запазени.